

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮЇТА «ІНШИЙ»

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи
(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»)

Здобувача рівня вищої освіти
4 курсу 4Н групи
Ковача Іллі Віталійовича

Керівник:
заслужений артист України,
директор Фахового коледжу,
доцент кафедри хореографічних та мистецьких
дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря
Олександр Нестеров

Рецензент:
Заслужений працівник культури України,
доцент, доцент кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін
Ольга Білаш

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії
Протокол № ____ від _____ р.

Київ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ	5
1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту	5
2. Обґрунтування джерела постановки.....	7
3. Обґрунтування художніх засобів.....	8
ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ	11
1. Лібрето.....	11
2. Ідейно-тематичний аналіз.....	14
3. Творчий задум (форма, жанр, стиль) та обґрунтування	14
4. Композиційно-архітектонічна побудова.....	16
5. Дійові особи та їхня характеристика.....	16
6. Характеристика музичної основи хореографічного твору.....	18
7. Сценарно-композиційний план.....	22
8. Сценографія.....	23
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26
ДОДАТКИ	28

ВСТУП

Наразі суспільство потопає у потребі схвалення своїх вчинків та поведінки, від інших. На жаль, багато людей в сучасному світі створює собі «другу особистість», цей процес може відбуватись невимушено, а дехто створює собі другий образ примусово.

Це явище називають «альтер-его», інакше кажучи образ або особистість, яку для себе будує людина. В багатьох професіях це невід’ємна частина роботи, наприклад, артисти та актори створюють для себе нові особистості на сцені. [7]

Іноколи люди створюють для себе «інше я» під впливом громади, потрапляючи в нову дружню компанію, або перейшовши на іншу роботу. Часто це роблять задля вподоби оточуючим, отримати похвалу та схвалення своєї поведінки іншими. Важливо розуміти, що альтер-его може як позитивно впливати на нас і так само мати негативний вплив.

Позитивною стороною альтер-его можна виокремити самовираження особистості, цей процес допомагає людині розкривати риси характеру, яких вона боїться або соромиться через необ’єктивні причини. Також у приклад можна навести захист від стресу, людина може переходити в стан іншої особистості задля легшого адаптування до проблем та складних ситуацій. Дуже розповсюдженим явищем альтер-его є його використання у мистецтві. Письменники та актори користуються цим з метою переконливішого перевтілення в роль, або створення цікавих творів.

Негативним впливом альтер-его на суспільство є втрата власної особистості, адже за гонитвою «іншого я», яке може здаватись кращим за минуле, дуже велика вірогідність загубити свою справжню особистість. Деякі люди можуть використовувати альтер-его для втечі з реальності, щоб значно полегшити собі життя, іноколи не найкращими методами. Хтось використовує це явище для маніпуляції та використання інших людей заради своєї вигоди.

Назва роботи символізує внутрішню боротьбу особистості з власним альтер-его та висвітлює тему пошуку істинного «Я» через протиставлення

соціально прийняттого та прихованого боку людини.

Метою творчого проєкту є ілюстрація боротьби власної особистості та альтер-его в людині.

Завдання творчого проєкту:

- дослідити використання символів ідентичності в хореографічному мистецтві;
- відтворення мети цього творчого проєкту;
- створити хореографічну сюїту, де буде відображення протистояння людини між власними «я»;
- розкрити ідею творчого проєкту;
- пояснити теоретичну складову.

Новизна творчого проєкту:

- використання взаємодії двох образів в обличчі одного персонажа;
- обґрунтування цієї проблеми у сучасному світі;
- використання акторської гри в постановочній роботі;
- інсценування альтер-его в повсякденному житті.

Практичне значення творчого проєкту:

Хореографічна сюїта «Інший» може бути розширена до меж одноактного балету, може показуватись ,як цілою постановкою, а також, як окремі танцювальні номери.

Апробація творчого проєкту:

Одну частину даного творчого проєкту було оприлюднено на передзахисті кваліфікаційної роботи (творчого проєкту) 16.05.2025 року. Це були перші чотири епізоди хореографічної сюїти. Загальна робота буде представлена під час захисту кваліфікаційної роботи (творчого проєкту).

Структура та обсяг пояснювальної записки (творчого проєкту).

Пояснювальна записка складається з аналізу джерельної бази, художньо-аналітичних відомостей, висновку, списку використаних джерел (20 найменувань), додатків (2 позиції). Загальний обсяг роботи – 31 сторінок, з яких основного тексту – 23 сторінки.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту.

Головною метою цього творчого проєкту було поставлено якісне виконання практичної частини цієї роботи, для цього було опрацьовано багато теоретичного матеріалу для отримання гарного результату поєднання теоретичної та практичної складової хореографічної сюїти «Інший».

Основним матеріалом стало:

- опрацювання декількох статей на тему використання символів в мистецтві, а також був проведений аналіз психологічної складової творчого проєкту, за допомогою наукової літератури та статей;

- пошук художніх творів, де підіймається проблематика «другого я» власної особистості;

- перегляд фільмів для пошуку натхнення, для аналізу проблематики, яку висвітлює дана робота, а також для створення ідеї творчого проєкту, де зображена боротьба людини між власними особистостями.

Символізмом називають мистецьку течію, в якій певний художній образ виражають через багатозначний символ. Головним завданням творця є показати зв'язок між образом та його символом, передати їх співзалежність один від одного.

Для більш детального розуміння використання символізму в мистецтві допомогла стаття «Символічність образотворчого мистецтва в часі та просторі культури» Білан Тетяни. [1] В цій статті детально виокремлене поняття символізму в мистецтві, адже символи це спосіб вираження суспільних проблем в мистецтві. Можна використовувати абстрактні символи, які спочатку не будуть зрозумілі глядачеві, а тільки наприкінці вистави буде розкриватись їх сенс. Саме ця ідея стала одним з джерел натхнення для створення задуму та унікальності творчого проєкту.

Також були опрацьовані статті та уривки, які стосувались теми символізму в мистецтві, такі як:

- Зіненко А. Стаття «Ідентичність та її відображення у мистецтві сучасного світу» Сучасне мистецтво, 2008 [3]

- Символізм. Художній рух (арт-рев'ю веб-сторінки Jose Art Gallery) [13]

- Яценко Т. Тригубова І. Стаття «Символізм – естетико-філософська основа мистецтва модернізму» [16]

Також був здійснений пошук художніх творів української літератури, де підіймається проблема існування альтер-его, створення людиною другої особистості при невдалих обставинах, або за власним бажанням. Під час аналізу були виокремлені твори «Я – Романтика» Миколи Хвильового [14], «Місто» Валер'яна Підмогильного [9].

Для аналізування психологічної складової творчого проєкту було використано наукову літературу, таку як:

- Мітіна С. «Психологія особистості» Ліра-К, 2020 [7]

- Савчин М. «Загальна психологія» Академія, 2024 [11]

- Кацавець Р. «Психологія розвитку особистості» Алерта, 2024 [4]

Аналіз досліджених наукових робіт та літературних джерел, здійснений у процесі роботи над творчим задумом, підтвердив тісний зв'язок символізму, хореографічного вираження та психологічних чинників становлення людської індивідуальності. Адже у хореографічному мистецтві доволі тісно пов'язано використання символізму та керування психологічними основами для створення цікавих танцювальних робіт. Хореографія – це форма пластичного мистецтва, саме тут артисти та постановники можуть нести основу ідею творів, емоційний стан героїв за допомогою руху. Але рух, зокрема, є не єдиним засобом передачі інформації, важливою складовою можна виокремити використання цікавих образів й символів та створення головного задуму за допомогою психологічних аспектів. Опрацьована теоретична база дала можливість глибше зрозуміти специфіку творення символів ідентичності у мистецьких творах, а також їхнє значення у відображенні внутрішніх конфліктів особистості.

Художні твори, зокрема «Бійцівський клуб» Чака Поланіка, «Я – Романтика» Миколи Хвильового та «Місто» Валер'яна Підмогильного, послужили потужним фундаментом для драматургії хореографічної сьюїти. Вони відкрили простір для глибинного аналізу внутрішньої боротьби особистості та її протилежності, що влилось в центральний мотив творчого проєкту.

2. Обґрунтування джерела постановки .

Одним з витоків натхнення головної ідеї цього творчого проєкту стала поведінка людей в сучасному суспільстві, зацікавленість цим явищем дала один з найсильніших поштовхів для створення сюжету хореографічної сьюїти «Інший». Часто в сьогоденному житті можна побачити явище створення декількох образів для однієї людини, інколи ці образи створює суспільство примусово, а інколи людина створює їх сама «шукаючи кращого життя». Саме цей випадок розкривається в даному творчому проєкті. Прагнення відповідати загальноприйнятим уявленням, страх бути неправильно сприйнятим чи відкинутим спонукають особистість приховувати свої справжні прагнення та вибудовувати альтернативні образи себе. У соціальних мережах можна спостерігати «ідеальні» версії людей, а в повсякденному житті вони можуть виглядати зовсім по-іншому. Ця дволикість стала однією з причин зацікавленості для дослідження глибинного внутрішнього протиріччя людини.

Поглибившись в художню літературу, де описувались такі психологічні явища було взято за основу роман Чака Поланіка «Бійцівський клуб», ключовими імпульсами для реалізації цього задуму стали як твори літератури та кіно, так і дослідження у галузі символізму, психології та сучасного танцювального мистецтва. Екранізація цього твору Девідом Фінчером стала також однією з рушійних сил створення образів персонажів, місця подій та сценографії загалом. [8]

У цьому творі цікаво демонструється феномен альтер-его, суперечка між прихованими прагненнями та суспільними бар'єрами. Головний персонаж,

зневірений у своєму повсякденні, підсвідомо породжує іншу особистість – Тайлера Дердена, що є втіленням його найсокровенніших бажань та деструктивних поривів. Протистояння між цими двома «я» стає ключовою драматичною лінією майбутньої хореографічної сюїти.

Також джерелом натхнення стала кінострічка «Спліт» режисера, продюсера і сценариста М. Найта Ш'ямалана. Фільм «Спліт» занурює в проблематику альтер-его, зосереджуючись на долі Кевіна, основного персонажа, що бореться з дисоціативним розладом ідентичності. Його ментальна сфера розколота на 23 відмінні особистості, кожна з власним набором характерних рис, поведінки, голосових інтонацій, та навіть фізіологічних відмінностей. На пізніх етапах проявляється 24-та особистість – «Звір», що уособлює собою найвищу ступінь агресії, могутності та домінування. [13]

Фільм демонструє невпинне протистояння між окремими індивідами. Одні з них прагнуть до тиші та спокою, інші – до влади. Проблема альтер-его тут постає не як просте роздвоєння особистості, як у «Бійцівському клубі», а як складна багатолика поліфонія «я», що призводить до втрати відчуття контролю над власним тілом та довколишнім світом.

Перегляд кінострічок та аналіз психологічних праць посприяв виявленню внутрішніх рушіїв розвитку особистості, зокрема явища роздвоєння свідомості. Це дозволило відтворити психологічне протистояння в танці за допомогою пластики тіла, композиції та взаємодії героїв.

3. Обґрунтування художніх засобів.

Ця постановка за формою є хореографічною сюїтою, складається з декількох окремих номерів, поєднаних однією темою, було створено 5 фрагментів, які поступово розкривають сенс сюжету постановки.

За жанром сюїта відноситься до психологічної драми. В епіцентрі оповіді – головний герой, який стикається з глибинним внутрішнім розладом та проходить через важку подорож боротьби самим з собою. Це не мандрівка

по фізичному простору, а драма свідомості, де на сцену виходить його альтер-его – темна сторона, що втілює страхи, вагання, гнів та бажання втекти від навколишньої дійсності.

Впродовж усієї сюїти глядач стає свідком повільного поринання героя у власний внутрішній світ, де відбувається бій між світлими та темними аспектами його «Я». Він до останнього пручається, не погоджується на поступки, не дозволяє півтімі остаточно заволодіти собою, адже це протирічить його найглибшим принципам. Психологічно це надзвичайно потужний образ – не кожна людина може протистояти своїм внутрішнім демонам до кінця, особливо коли зовнішній світ лишається байдужим чи ворожим.

Основна думка постановки полягає у передачі глядачеві важливості внутрішньої боротьби за свободу особистості, за право бути собою, навіть у важких станах нестабільності, страху чи самотності.

Хореографія поєднує в собі елементи контемпорарі та компоненти сучасного балету, реалізуючи тілесну виразність, символізм та глибокий психологічний підтекст.

Рух, костюми та сценографія наповнені символами, які дають змогу глибше розкрити тему. Виконавці не просто «відіграють» конфлікт, а втілюють енергетичні стани, які існують у кожному з глядачів.

Ідея твору не просто продемонструвати боротьбу героя, а спонукати глядача впізнати себе: у виснаженому, небалакучому Герої, та в імпульсивному Іншому, який у прагненні переступити межу, але перебуває у страху самознищення. Сюїта не дає готових відповідей, а пропонує заглянути у власну душу – чи не б'ємося ми щодня з тими самими тінями?

Для музичного оформлення творчого проекту було використано твори таких композиторів, як: Златуловського Леоніда, Луньова Святослава, Мартона Іштвана та Іщенка Юрія. Музичний супровід у хореографічній сюїті «Інший» не обмежується фоновою роллю, а виступає як активний учасник драми, підкреслюючи емоційне забарвлення всього дійства. Його основу складає експериментальне поєднання класичних мотивів та шумових ефектів,

що дає можливість максимально точно виразити внутрішні переживання героя на кожному кроці сюжету. Класичні інструменти озвучують сцени повсякденності та спокою, а синтетичні звуки й хаотичні ритми з'являються в моменти пікового психологічного напруження та конфлікту з альтер-его.

«Інший» – це не просто хореографічна сюїта, а пряме звернення до аудиторії: «Ким ми є по-справжньому – ті, ким себе вважаємо, чи ті, ким намагаємося не бути?»

Цей твір про блукання у власній сутності, про бій між тим, що прийнято, та істинним «Я», про гіркоту пізнання себе, але також і про шанс полюбити себе в усій повноті – з усіма відтінками, добром і злом.

ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ

1. Лібрето

Епізод 1 «Відчуження».

Місто. Простір видається жорстким та відмежованим. Люди поспіхом снують, як елементи годинникового механізму. Вони не виказують емоцій, схожі між собою – сірі, шаблонні, безпристрасні.

Головний персонаж «Я» – молодий, в середині ніжний та чутливий. Він прагне бути частиною натовпу, проте кожен його рух нібито породжує опір суспільства – йому заважають, штовхають, обходять. Він сторонній. «Я» намагається відшукати своє місце, але замість цього – самотність та відчуження.

Зухвалий чоловік – активний учасник цього ворожого кола. Він зумисно принижує героя: спершу словами, грубо та іронічно, потім – фізичною силою. Він сміється з його вигляду, з манери триматись, з емоцій. Публічне приниження – це тиск «норми» на все, що відрізняється.

Водночас, у темряві, поза загальною увагою, з'являється «Інший», майбутнє альтер-его. Його образ – повна протилежність: впевнений, спокійний, харизматичний. Він – споглядач та шукач. Його мета – відшукати того, хто може нести його силу. Інший «приміряє» себе на різних людей у натовпі, намагається їх копіювати, шукає ідеального носія, але кожного разу – безрезультатно.

Погляд Альтер-Его зупиняється на головному героєві – надломленому, приниженому, але не пустому. В ньому ще палає внутрішній спротив. Погляд «Іншого» затримується. Зв'язок починає зароджуватись.

«Я» одразу помічає цього впевненого, волелюбного та навіть зухвалого чоловіка. Головний герой розпитує у перехожих: «Чи не бачили, куди він пішов?», але натомість отримує тільки нерозуміння та зневагу від суспільства.

Епізод 2 «Пошук»

Епізод відкривається пошуками. Герой, віддаляючись від світу соціального нехтування, немовби вступає в іншу реальність – простір своєї

підсвідомості. Герой рухається швидко, схвильовано, ніби боїться не наздогнати того кремезного чоловіка та не поговорити з ним про те, як отримати такий «успіх». Та через деякий час Я вдається знайти своє майбутнє альтер-его.

Нарешті з'являється Інший – магнетична, таємнича персона. Їх перше зіткнення – погляд, тривалий і гострий. Я на мить застигає: в ньому – страх, подив, захоплення. Його тіло неначе стискається, але водночас хоче бути схожим на цього незнайомця.

Головний герой починає з ним спілкуватись та поволі пізнає Іншого, торкається, віддаляється, знову наближається. Альтер-его спочатку копіює Я, але згодом перехоплює ініціативу та закликає до діалогу через рух, заманюючи героя вийти за межі власного «я». Головний герой починає вчитись у Іншого, переймати його пластичність, рішучість, енергію. Їхні тіла невпинно набувають синхронності, у русі зароджується внутрішнє перетворення героя.

Епізод 3 «Єдність»

На сцені – герой та альтер-его, тепер вже не крайності особистостей, а як товариші, союзники, складові однієї цілісної сутності. Їхній дует перетворюється на симбіоз взаємної підтримки та допомоги. Інший ніби витягує Я з сірого та нудного світу, відкриваючи для нього нові грані життя, часом ніби підштовхує вперед, піднімає та підтримує

Інший, наче, «позичає» герою свій ритм, надає імпульс, передає могутність – вони кружляють, немовби прориваючись крізь усі колишні перешкоди. Герой більше не ховається, не згортається, не тікає – він вільно дихає, розквітає на сцені, заповнює простір впевнено та гордовито.

Тіла зливаються в єдиний ритм, наче злагоджений пристрій, єдине ціле. Здається, що головний герой знову народився, знайшов підґрунтя, і тепер – може подолати страх, що тримав його в полоні власних нав'язливих упереджень та думок.

Епізод 4 «Помста»

На сцену повертається нахаба з першої картини – постать, що знов

демонструє зневагу, верховенство, брутальність. Та цього разу Я уже не той. Він не рятується втечею – його тіло виструнчене, непохитне, рухи напружені, проте стримані. Поряд з ним Інший, мов внутрішній генератор сили, підтримка, спокуса.

Між героєм і агресором розгортається конфлікт, у якому кожен рух – виклик, кожне зіткнення – крик. Альтер-Его активно долучається – провокує, підбурює, емоційно заряджає героя: «бийся!», «не здавайся!». Герой дедалі глибше пірнає в емоції – його рухи стають некерованими, вибуховими, зриваються на лють і розпач, він вбиває свого противника.

Розпочинаються переслідування. З усіх боків наступають – покарання, осуд, страх, провина. Головний герой розгублений, його тіло – у стані внутрішнього надлому.

Епізод 5 «Каяття»

Головний герой постає знесиленим та знищеним зсередини. Простір навколо розійшовся, але волі не дає – тільки пустота та моторошна тиша. Він торкається рук, торкається плечей, грудей, ніби прагне знайти розраду: «Чи стало йому легше? Чи знайшла душа спокій?» Але в кожній його дії – розпач, гірке визнання провини, внутрішня порожнеча. Тіло його здригається, руки здаються налитими свинцем, неначе обтяжені невидимою кров'ю. Він бачить її – не очима, а просто відчуває зсередини.

Тишу грубо перетинає звук вистрілу. Це не реальна дія, а символічний поштовх зсередини. Герой здригається, він доторкається до грудей. Немає рани, проте він розуміє – смерть уже в ньому. Це не кара – це завершення пошуків. Він знищив себе, аби поглянути на себе сповна.

Я, поволі спускаючись на підлогу, не втрачає власної гідності. Його падіння сприймається не як поразка, а як зважений, свідомий вибір. Він більше не тікає від небезпеки, не пручається – він дивиться всередину себе та починає розуміти.

2. Ідейно-тематичний аналіз

Час дії – ХХІ століття

Місце дії – вечірня вулиця мегаполісу, оселя головного героя.

Тема – внутрішня сутичка людської особистості зі своїм другим «Я», як пошук та остаточне визнання самотності.

Ідея – внутрішня боротьба людини зі своїм темним альтер-его у пошуках справжньої ідентичності.

Сюжет:

Головний герой – чоловік, якого не сприймають у сучасному суспільстві, він втомився від сірої рутини. На жаль, «Я» поступово втрачає контроль над реальністю: в ньому починає проявлятися «Інший» – радикальна, харизматична частина його особистості. Цей «Інший» бере верх, веде його до насильницьких дій і бунту, але з часом герой усвідомлює, що все це – частина його самого, і він має або інтегрувати, або знищити цю сторону, аби не втратити себе остаточно.

Надзавдання – щоб віднайти себе справжнього, слід визнати та подолати внутрішні страхи, пітьму й розгубленість, навіть якщо це супроводжуватиметься розвіюванням ілюзій про себе. Адже лише цілісна, сформована особистість здатна відчувати смак реального життя.

Наскрізна дія – головний герой робить спроби тримати себе з «холодною» головою, збагнути власну сутність і не дозволити «Іншому» розтоптати його вщент.

Конфлікт – соціальний, фізичний, моральний, внутрішній.

3. Творчий задум (форма, жанр, стиль) та обґрунтування

Форма – хореографічна сьюта.

Жанр – психологічна драма.

Стиль – контемпорарі та сучасний балет.

Оскільки творчий проєкт за формою є хореографічною сьютою, яка складається з окремих номерів, що об'єднані спільною ідеєю та зведені до

принципу контрасту, було сформовано п'ять епізодів. Кожен із них розкриває драматургію внутрішніх переживань головного героя крок за кроком.

В першому епізоді «Відчуження» розкривається початковий стан головного героя: соціальна самотність, відторгнення, психологічна ізоляція. Він перебуває в суворому середовищі, де відчуває приниження та моральний тиск. Водночас в тіні спостерігає альтер-его «Інший» – він ще не проявляється повністю, проте вже обирає героя як «носія».

В наступному епізоді «Пошук» герой активно шукає свого «Іншого». У його рухах з'являється напруга, тривога, очікування, що передається через різкі, уривчасті пластичні фрази. В фіналі епізоду відбувається втрата контролю та свідомості – це знак того, що психіка героя наближається до переломного моменту, а контакт з власним альтер-его – неминучий.

В третьому епізоді відбувається злиття «Я» з альтер-его «Іншим». Їхня взаємодія гармонізується: в хореографії – чітка синхронізація, дує побудовано на довірі, підтримках, діалозі. Герой більше не боїться – він набуває впевненості та сили, завдяки «темному двійнику». Але ця сила ще не усвідомлена – вона безконтрольна.

Емоційна та сюжетна кульмінація демонструється в четвертому епізоді «Помста». Герой зустрічається з колишнім кривдником і, спровокований «Іншим», здійснює акт помсти – символічне вбивство. Після цього – погоня: образи поліцейських, громадського осуду, тиску. Герой опиняється в стані руйнації, внутрішнього вибуху й глухої безвиході.

Фінальна сцена — глибоко психологічна. Герой залишається наодинці. У танці-сповіді він осмислює свої вчинки, розуміє, що насильство не принесло полегшення. Звук пострілу, розрив піджака – символічна смерть. Герой помирає — не буквально, а як стара версія себе. Це акт катарсису, очищення через біль.

За жанром сюїта являє собою лірико-трагічну психологічну драму, що заглиблюється у складний внутрішній світ людини, досліджуючи глибинні конфлікти.

Стиль постановки еkleктичний, поєднуючи елементи контемпорарі, неокласики та сучасного балету, що забезпечує виразну та емоційну передачу глибини почуттів та переживань.

Музичне супроводження ретельно підібране відповідно до драматургії кожної сцени: контрастне за характером, воно підсилює емоційне напруження, динаміку дії та розкриває стан персонажа.

Усі п'ять частин утворюють цілісний сценічний цикл, який мовою хореографії розкриває теми самопізнання, зустрічі зі своїм внутрішнім «я», морального вибору та ціни духовного визволення.

4. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція – відчуження героя суспільством; сцени приниження та самотності.

Зав'язка – Я вирушає в пошук себе та зустрічає Іншого.

Розвиток дії – Герой і Альтер Его зближуються; народжується довіра, сила, впевненість.

Кульмінація – Герой, під впливом Альтер Его, вбиває кривдника з минулого.

Розв'язка – Головного героя охоплює погоня, осуд і розпад внутрішнього стану.

Фінал – Я усвідомлює наслідки своїх дій; символічна смерть як завершення внутрішньої боротьби.

5. Дійові особи та їхня характеристика

Я – молодий чоловік, худорлявий, середнього зросту, з глибоким поглядом. Його зовнішність – звичайна, навіть непомітна, але в очах – внутрішня напруга і втомленість від повсякдення.

Риси характеру:

Вразливий – відчуває світ крізь призму емоцій, тонко реагуючи на

несправедливість, жорстокість довкола.

Замкнений – ховається від відкритості, страхаючись бути зраним; не поспішає розкривати свої почуття.

Пошуковий – без кінця прагне відшукати сенс буття, зрозуміти себе, знайти відповіді; не задовольняється поверхневим існуванням.

Нестійкий – не завжди впевнений у власних можливостях, потребує підтримки, яку з часом знаходить у Іншому.

Спроможний до змін – проходить крізь глибокі трансформації: від страху до сили, від тиші до вибуху емоцій.

Темпераментний – у критичні моменти здатний на імпульсивні дії, не завжди усвідомлюючи наслідки.

Відчайдушний – у фіналі готовий на крайній вчинок, бо відчуває втрату себе самого.

Інший – внутрішнє обличчя Я, його темне сторона. Зовні – як дзеркальне відображення героя, але з надзвичайно вираженою харизмою, непохитною впевненістю та потужною енергією. Його постава завжди чітка, різка та переконлива. З'являється в ключові миті – коли герой знесилений або постає перед складним рішенням.

Риси характеру:

Харизматичний – випромінює силу, здатний заворожувати кожним порухом.

Маніпулятивний – тонко впливає на психіку героя, спонукає до вчинків, на які той ніколи б не пішов сам.

Рішучий – діє без вагань, готовий до будь-яких наслідків, навіть найтрагічніших.

Безстрашний – ігнорує страх і перепони, не знає моральних кордонів.

Темний, але привабливий – втілює в собі привабливу, але небезпечну сторону людської сутності.

Імпульсивний – не уникає конфліктів, схильний до загострення ситуації.

Невловимий – загадковий, невідомо чи друг, чи ворог, ніколи не

розкриває себе повністю.

Провокаційний – підбурює, порушує усталені норми, руйнує звичний устрій.

Кривдник – втілення тиску ззовні, агресії, знецінення. Це збірний образ суспільного насилля, з яким герой зустрічається вже у першій сцені. Його наявність на сцені – втілення групового осуду, приниження, авторитарності, що провокує у героя страх, відчуття нікчемності та бажання вирватися з реальності.

Риси характеру:

Жорстокий – діє без співчуття, без вагань принижує героя, не відчуваючи провини.

Пихатий – демонструє зверхність, вважає себе сильнішим і вищим за інших.

Домінантний – звик підкоряти, змушує інших відчувати свою слабкість.

Холодний – позбавлений емоційної глибини; не співпереживає, діє механічно.

Поліцейські – колективна сила, яка уособлює: символічне значення соціального тиску, суд совісті, неминучість розплати, караючий порядок.

Образ суспільства втілює відчужену, нетолерантну до відмінності силу. Ця сила нівелює унікальність, прагне знівечити індивідуальність, тим самим викликаючи глибинний, внутрішній конфлікт у серці головного героя.

6. Характеристика музичної основи хореографічного твору

Сюїта «Інший» створена на основі творів сучасних українських композиторів: Святослава Луньова, Леоніда Златуловського, Іштвана Мартона та Юрія Іщенка. Вона є прикладом поєднання глибинної філософської сутності з експериментальними музичними формами та емоційним забарвленням.

Святослав Луньов – один з найвидатніших українських композиторів сучасності, володар багатьох нагород, включно з Національною премією

України імені Тараса Шевченка. Його музичні твори виділяються інтелектуальною глибиною, гнучкістю форм та актуальним звучанням. Твір «Чорне тріо», що став фундаментом першої картини, є драматичним заглибленням у похмуру, напружену атмосферу внутрішньої боротьби. Композиція насичена контрастами, динамічними хвилями та тишею, яка переплітається з тривожними кластерами звуків. Ця музика загострює відчуття самотності, сутички із власними страхами та пошуку нових життєвих цінностей. [19]

Леонід Златуловський, автор симфонічної сюїти «Блукаючі зірки», що лунає в другому та четвертому епізодах, де переплітаються неоромантична мелодика та актуальні оркестрові засоби вираження. Його музичні полотна передають емоції духовних мандрів, внутрішнього зламу і прагнення до цілісності. Фрагменти, що звучать у хореографії, пронизані ліризмом та часом містичними мотивами. Вони слугують філософським підґрунтям для епізодів, де герой постає в процесі трансформації, руйнуючись та відроджуючись в новій іпостасі. [17]

Іштван Мартон – український композитор, який стоїть у лавах модерністів в європейській академічній музиці. Його «Концерт для скрипки з оркестром», що лунає в третій картині, слугує істинним емоційним серцем усього проекту. Твір поєднує віртуозність техніки та глибокий психологічний підтекст. Скрипка тут – це голос головного персонажа: тендітний, але наполегливий, що намагається подолати хаос, щоб дістати гармонію. [18]

Юрій Іщенко, композитор, визначний представник постмодерної течії в українській музичній сфері, є автором «Сонати №2», що звучить у фінальній, п'ятій картині. Музика Іщенка – це втілення інтелекту, поєданого з глибинними емоціями. У «Сонаті №2» чутно своєрідний музичний діалог контрастів: напруженість протиставляється спокою, фрагментарність перегукується з цілісністю. Цей музичний твір, по суті, є емоційним підсумком усієї подорожі головного героя, який пережив втрати, трансформувався духовно та дійшов усвідомлення своєї «інакшості». [20]

Хореографічна сюїта «Інший» – це філософське хореографічне осмислення перетворення особистості, в якому музика виступає не просто супроводом, а самостійним персонажем, що проводить глядача крізь хитросплетіння почуттів та сенсів.

Епізод 1 – «Відчуження»

Музика: Святослав Луньов – «Чорне тріо»

Цей епізод розпочинає сюїту. Він втілює заглиблення героя у внутрішній світ. Твір Луньова відрізняється виразною драматургією, дисонуючими акордами, уривчастими музичними фразами, що створюють атмосферу психологічного напруження. Хореографія підкреслює роздробленість особистості, прагнення знайти рівновагу в світі, де все коливається між безладом та тишею.

Епізод 2 – «Пошук»

Музика: Леонід Златуловський – симфонічна сюїта «Блукаючі зірки» (фрагмент)

Цей епізод відкриває зустріч героя з навколишнім світом. Меланхолійна, дещо сонна музика, проте з глибинним відтінком тривоги. У хореографії це виражено у фізичному контакті з іншими танцівниками – світ постає як спотворене дзеркало, наче герой бачить себе у «блукаючих зірках» – символах втрачених орієнтирів. Простір сцени грає тінями та світлом як образами сумніву та пошуку.

Наприкінці

Епізод 3 – «Єдність»

Музика: Іштван Мартон – Концерт для скрипки з оркестром

Середина сюїти. Скрипка веде напружений і нервовий діалог з оркестром – віддзеркалення внутрішньої боротьби особистості. У хореографії постає пластика конфлікту: зіставлення вертикалі й горизонталі, падіння та злети. Герой на межі: або зламається, або перетвориться. Швидкий темп музики, з непередбачуваними змінами, підсилює напруження – ці риси втілені в динамічних, рваних рухах танцівників.

Епізод 4 – «Помста»

*Музика: Леонід Златуловський – симфонічна сюїта «Блукаючі зірки»
(інший фрагмент)*

Герой звертається до знайомих мотивів, але в новому контексті – змінившись, він бачить знайомий світ по-іншому. Музика Златуловського в цьому фрагменті спокійніша, хоч і з присмаком туги. У хореографії відбувається процес інтеграції – з'єднання минулих частин особистості в нову, цілісну структуру

Епізод 5 – «Каяття»

Музика: Юрій Іщенко – Соната №2

Фінальна картина – кульмінація внутрішньої трансформації. Соната Іщенко насичена філософським змістом, у ній втілено пошук гармонії між раціональним та емоційним. Музика поступово переходить від тривожних ритмів до прозорих, світлих акордів.

7. Сценарно-композиційний план

Картина	Епізод	Учасники	Музика	Світло	Тривалість
1	«Відчуження»	Я, Інший, суспільство, кривдник	«Чорне тріо» Святослав Луцьов	Синє світло	1:45
2	«Пошук»	Я, Інший	Фрагмент з симфонічної сюїти «Блукаючі зірки» Леонід Златуловський, звук серцебиття	Зелено-жовте світло, при появі Іншого – додається жовте світло	2:14
3	«Єдність»	Я, Інший	«Концерт для скрипки з оркестром» Іштван Мартон	Зелено-жовте світло	2:08
4	«Помста»	Я, Інший, Кривдник, Поліцейські	Фрагмент з симфонічної сюїти «Блукаючі зірки» Леонід Златуловський, звук пострілу	Синє світло, при пострілі додається спалах	1:40
5	«Каяття»	Я	«Соната №2» Юрій Іщенко	Червоне світло	1:13

Загальна тривалість –09:00

8. Сценографія

Костюми (Див. Дод. А)

«Я» та «Інший»: чорні штани, світла сорочка, синій піджак, який символізує владу альтер-его над головним героєм. На ногах у виконавців одягнені чорні джазовки. Ці два костюми є однаковими, тому що є мета передати глядачу образ однієї людини за допомогою двох виконавців.

Кривдник: чорні штани, чорна сорочка, взуття – чорні джазовки. Візуально виділяється постаттю — рішучий, войовничий вигляд. Чорний колір у цьому разі символізує тиск, насилля. Рухи героя посилюються костюмом, що дає відчуття важкості й міці.

Суспільство: всі вбрані за правилами офісного стилю, що нагадує чорно-білу палітру. Чоловіки одягнені в білі сорочки, чорні жилети або піджаки, темні штани. Жінки мають строгі блузи, спідниці-олівці або класичні костюми. Всі виконавці взуті в чорні джазовки. Легкий макіяж чи ж відсутність емоцій на обличчях акцентує увагу на знеособленні. Костюми візуально розподіляють простір та підкреслюють монотонність суспільства.

Поліцейські: стилізовані сценічні вбрання, що відтворюють подоби поліцейської уніформи: темно-сині сорочки, штани, паски, сценічні кашкети. Уніформа справляє похмуре враження, втілює владу та силу покарання. Костюм посилює ефект натиску та системності.

Декорації (Див. Дод. Б)

Декорації відіграють надзвичайно важливу роль у балетному дійстві, формуючи візуальне тло, на якому розгортається історія та танець. Вони можуть бути різними – як мінімалістичними, так і вельми вишуканими, реалістичними чи абстрактними – проте їхнє першочергове завдання полягає у підкресленні загальної атмосфери, головної теми та розвитку сюжету вистави.

Для першого епізоду було використано фон вечірнього міста. Воно ніби сповнене однаковим життям та рутиною. Вечірнє місто – символ зовнішнього світу, який не завжди приймає несхожість.

Для другого та третього епізоду було використано фото парку, Герой занурюється у внутрішній світ, де кожен крок серед дерев – це спроба знайти альтер-его. Тиша і природа допомагають почути голос справжнього «Іншого». «Я» починає вступати в дружбу зі своїм альтер-его, йому здається, що життя змінюється на краще.

Під час четвертого епізоду знову використовується тло вечірнього міста, де головний герой зустрічає свого кривдника. Але «Я» більше не хоче грати за правилами, та вбиває його.

В розумінні, що накоїв Інший, головний герой розуміє, що вони це одна людина. В п'ятому епізоді Я опиняється у своїй спальні. Темна спальня – символ внутрішнього прихистку і самотності. Тут герой знаходить мир із собою, приймає свої помилки і готовий жити власним шляхом, незважаючи на зовнішні виклики.

Епізод 1 – фон із зображенням вечірнього мегаполісу.

Епізод 2,3 – фон із зображенням парку.

Епізод 4 – фон із зображенням вечірнього мегаполісу.

Епізод 5 – фон із зображенням спальні головного героя.

ВИСНОВКИ

Хореографічна сюїта «Інший» – художнє осягнення теми внутрішнього роздвоєння, кризи ідентичності та пошуку себе, які є ключовими мотивами роману Чака Поланіка «Бійцівський клуб». Крізь пластичну мову сучасної хореографії, постановка розкриває складні психологічні процеси, які переживає людина в умовах соціального тиску, відчуження та втрати себе. Головний герой постає перед глядачем вразливою, відчуженою фігурою, яка прагне знайти своє місце в байдужому та агресивному світі. Його шлях – це не просто конфлікт із зовнішнім світом, а й глибоке зіткнення з власною тіньовою стороною, втіленою в образі Альтер-Его.

Поступова трансформація героя, його емоційне та моральне падіння, боротьба з агресією та бажанням сили, а також кульмінаційний момент – усвідомлення ціни помсти – знайшли вираження у п'яти сценах сюїти, що разом формують цілісну драматургічну структуру. Важливу роль у постановці відіграє символіка, яка посилює ідею внутрішнього подвоєння особистості та нечіткості між вигадкою і реальністю.

Сюїта поєднує ліричні мотиви та трагізм, внутрішню боротьбу і зовнішню дію, кульмінуючи у фіналі, коли герой вбиває частину себе, символічно звільняючись від деструктивного впливу і вперше постає перед собою справжнім. Ця дія є болісною, але неминучим етапом самопізнання.

Таким чином, хореографічна сюїта «Інший» не просто відтворює мотиви роману, а й переосмислює їх у контексті сучасної хореографії, відкриваючи нові сенси для глядача. Постановка запрошує до глибокого емоційного та філософського переживання теми особистісної цілісності, свободи вибору та відповідальності за себе. Вона нагадує: лише пройшовши крізь темряву внутрішньої боротьби, людина здатна віднайти своє світло.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білан Т. Стаття «СИМВОЛІЧНІСТЬ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ЧАСІ ТА ПРОСТОРИ КУЛЬТУРИ» Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 30, том 1, 2020 URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/30_2020/part_1/11.pdf Дата звернення: 03. 03. 2025
2. Дем'янова Н. Стаття «Символіка образів в українському живописі» Естетика та філософія мистецтва, 2013 URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6369/1/27.pdf.pdf> Дата звернення: 03. 03. 2025
3. Зіненко А. Стаття «Ідентичність та її відображення у мистецтві сучасного світу» Сучасне мистецтво, 2008 URL: <https://surl.li/zdnhfi> Дата звернення: 05. 03. 2025
4. Кацавець Р. «Психологія розвитку особистості» Алерта, 2024 URL: <https://surl.lu/wltgkx> Дата звернення: 19.03. 2025
5. Кіреєва Т., Кіреєва О. Стаття «СИМВОЛИ МИСТЕЦТВА У ЧАСІ» «Наука. Релігія. Суспільство» № 2, 2011 URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/85512/39-Kireeva.pdf?sequence=1> Дата звернення: 06.03.2025
6. Мушировська Н. Стаття «УКРАЇНСЬКИЙ СИМВОЛІЗМ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.: ОНТОЛОГІЧНЕ Й ЕСТЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ» Науковий вісник Ужгородського університету, 2011 URL: <https://surl.li/ivtoym> Дата звернення: 03.03.2025
7. Мітіна С. «Психологія особистості» Ліра-К, 2020 URL: <https://surl.lu/glbknk> Дата звернення: 14. 03. 2025
8. Поланік Ч. «Бійцівський клуб» КСД, 2023
9. Підмогильний В. «Місто» URL: <https://booknet.ua/reader/msto-b216375> Дата звернення: 05. 03. 2025
10. Рехвіашвілі А.Ю. ,Білаш О.С. «Мистецтво балетмейстера»
11. Савчин М. «Загальна психологія» Академія, 2024
12. Символізм. Художній рух (арт-рев'ю веб-сторінки Jose Art Gallery)

URL:<https://joseartgallery.com/uk/articles/symbolism?srsltid=AfmBOoqRyY0yXFGMpW2MrS5ZnStnOfg6-81iwuUxdi0NIGkXdgjbVbaz>

Дата звернення: 03.03.2025

13. Стаття «Спліт» фільм. URL:[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%BB%D1%96%D1%82_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%BB%D1%96%D1%82_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC)) Дата звернення: 11. 04. 2025

14. Хвильовий М. «Я (Романтика)» Навчальна книга URL:<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=660> Дата звернення: 09. 03. 2025

15. Шаріков Д.І. «Класифікація сучасної хореографії» URL:<https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/sharykov-d.i.-klasyfikacziya-suchasnoyi-horeografiyi.pdf> Дата звернення: 14. 04. 2025

16. Яценко Т. Тригубова І. Стаття «Символізм – естетико-філософська основа мистецтва модернізму» URL: <https://surli.cc/tnrcrt> Дата звернення: 03. 03. 2025

Інтернет джерела

17. Енциклопедична стаття: Златуловський Леонід URL:<https://esu.com.ua/article-15734> Дата звернення: 05.04.2025

18. Мартон І. URL: https://ukrainethebest.com/hero_23/ Дата звернення: 18.03.2025

19. Стаття «Святослав Луньов. Біографія» URL: <https://musical-world.com.ua/artists/marton-ishtvan-ferenczovych/> Дата звернення: 22.04.2025

20. Іщенко Ю. URL: <https://surl.lu/wuzbhe> Дата звернення: 19.04.2025

ДОДАТКИ

Додаток А

Ескіз костюму суспільства

https://gazeta.ua/articles/fashion/_tepli-kostyumi-na-rannyu-vesnu-p-yat-modnih-fasoniv/1206678

Ескіз костюму поліцейських

Ескіз костюму кривдника

<https://prom.ua/ua/p1400162450-kostyum-rubashka-chernaya.html>

Ескіз костюму Я та Іншого

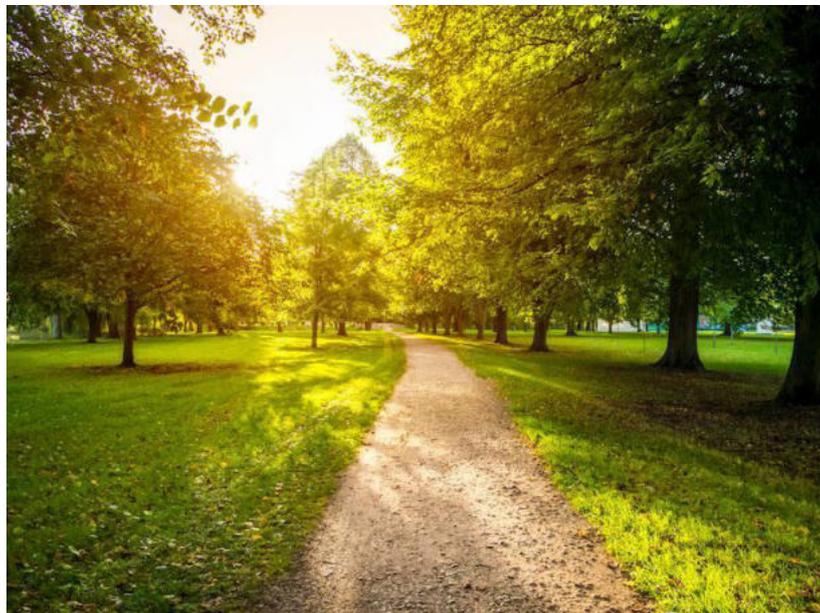
<https://kairo.com.ua/cholovichyi-klasychnyi-komplekt-sorochka-i-shtany-kostium-stylnyi-molodizhnyi/>

Додаток Б

Оформлення сцени. Декорації – задні фони для епізодів сьїти.

Епізод 1,4 «Вечірнє мїсто»

<https://wallart.ua/skyscrapers/evening-city>

Епізод 2,3 «Парк»

<https://wallart.ua/park/morning-park>

Епізод 5 «Спальня»

<https://www.arhome.com.ua/dizajn-spalni-v-stile-minimalizm-sovety-po-remontu-i-50-foto>